

delnost in ljubka tovarišica. Blag ji sremin!

Popravek. Uradni razpis stal. učnega mesta učiteljice na Srazu, o. šoli v Črnomlju, priobčen v listu dne 1. dec. 1921 pod št. 2254 o. š. sv. se razveljavi in ostaja v veljavi skupni razpis pod št. 2286 z dne 29. nov. 1921. — Okr. šol. svet v Črnomlju, dne 4. decembra 1921.

Dobrna pri Celju. Spomin Ujedinjenja se je obhajal na dobrnski šoli na tale način: Po cerkvenem opravilu se je vršila slavnostna prireditev v šoli. Preporosta, a prisrčna proslava Ujedinjenja je vzporedovala patrijotične deklamovanke in narodne himne. Slavnosti so prisostvovali povabljeni dobrnski uradov in člani šolskega odbora. Zvečer je priredilo učiteljstvo nedeljske kmetijsko-nadaljevalne šole banket, pri katerem je imel slavnostni govor o pomenu in dobroti Ujedinjenja šolski vodja Schmidt. Dekoracija v šoli in pri banketu je oskrbel tovariš Zagazhen.

Strokovni izpit za pouk gluho-nemcev. Pri zadnjem izpitu je odgovarjal kandidat na sledeča vprašanja: **A. pismo:** „Ocena metod pouka gluho-nemcev“. **B. ustno:** 1. **Fonetika:** a) izrekovanje in razdelitev vokalov; b) razdelitev soglasnikov po načinu tvoritve in izrekovalnih mestih. — 2. **Anatomija in fiziologija:** a) opis in delovanje ušesa; b) jabolko, pljuča in dihanje. — 3. **Psihologija in motaje govora:** a) v katere stopnje delimo razvijanje govora pri otroku? b) katera so percepcijska pota za glasovni govor? c) vidni znaki glasnikov „s-s-h“. Katere občutke ima gluho-nemci, kadar jih izgovarja? d) kako si predstavljate delovanje možganov pri napisovanju diktata, ki ga razumete? e) kako delimo govorne motnje? f) določitev govorne motnje na sledečem slučaju: Neko žensko zadene kap. Pojavijo se omrtvelost desne roke, krvavljenje v oči ter oslabljenje vida in sluha. Bolnica včasih nenehoma govori, včasih se pa vstavi, joka in smeje. Preizkušnja pokaže sledeče: besede izgovarja (ponavlja) parafrastično. Tudi spontani govor je parafrastičen. Pokazane predmete zna le redkokdaj imenovati. Brati ne more, kopirati pa zna. Napisovanje po diktatu je napačno, umevanje govora domalega ukinjeno. Kje so ognjišča možganskih anatomskih izprememb? **C. praktično:** nastop v I. razredu: razvijanje glasnika „s“; v III. razredu: elementi okusa; v IV. razredu: pojem „uganiti“.

Planinski koledar za leto 1922 se je razposlal na vse stare in nove naročnike. Ako se je morda koga prezrlo, naj naroči koledar nemudoma pri „Založništvu Planinskega koledarja“ (Br. Rotter), Maribor, Krekova ulica 5-1. Društva in posamezniki so naproseni, da naročajo samo plačano število izvodov ter vpošljejo za vsak naročen izvod znesek 21 K ali 5.25 din, po nakaznici, ker se vsled visokih tiskovinskih stroškov pozneje vrne-ne izvide ne more vzeti nazaj v račun.

Umrla je dne 4. t. m. v Ptujju gđ. Presker Marija, učiteljica iz Ormoža. Prišla je v Ptuj k svoji sestri, da se pri mlakavčevki povesele s svojimi nečaki in nečakinjami, tu pa jo je nenadoma zadela smrt v starosti komaj 29 let. Pokojnica je bila duša narodnega življenja v Ormožu, kjer jo bodo bridko pogrešala razna društva, pred vsem njeni ljubljenci — deca v šoli. N. v. m. p.

Učit. društvo za mariborski šolski okraj je darovalo namesto venca na grob svojemu vrlému, nepozabnemu tovarišu Franu Pirkmaierju iz Frama 260 K za Jugoslovansko Matico.

Podpisani je prejel od pripravljalnega odbora ljudske univerze v Mariboru vabilo, naj javi v najkrajšem času vse tiste člane našega društva, ki bi bili voljni prevzeti predavanja na isti. — Zato prosim vse tiste člane, naj mi čimprej javijo naslove, po možnosti tudi snov predavanja. Treba je vabilu čimprej ustreči. — Po prosveti k svobodi! — Albin Spreitz, preds. Naslov: Zg. Kungota pri Mariboru.

Vestnik meščanskih šol.

JOSIP BRINAR:

Učni načrt zgodovine za pouk na meščanskih šolah.

Ljubezen do domovine zbuja v mladini najbolj s spoznavanjem vseh lepot materinščine in pa z jasnimi pogledom v našo in naših bratov — zgodovino. Zato je pač potrebno, da posvetimo zgodovinskemu pouku posebno zanimanje. In haš ta učni predmet nam je v naši državi čisto nanovo urediti in mu začrtati nova pota. Na osnovni šoli so se že z vneto lotili prepotrebne dela, da

urede vsaj učne načrte zgodovinskega pouka, a v meščanskem šolstvu je še popoln »mir v vrhovih«. Ker je že skrajni čas, da si tudi meščanska šola o tem ustvari jasne cilje, zato sem zbral iz svoje šolske »delavnice« beležke iz zgodovinskega pouka, da jih pošljem kot prepotrebno učno knjigo v svet. Toda vsaka nova knjiga mora prehoditi dolg križev pot; zato pa, mislim, ne smemo odlašati in čakati, da se porazgovorimo in zedinimo vsaj o najvažnejšem — o enotnem učnem načrtu zgodovinskega pouka.

Dva načina razdelitve snovi si stoji tu nasproti: zgodovino vsakega jugoslovanskega plemena obravnavamo samo zase, ali pa razporedimo snov tako, da razpravljamo istočasno o dogodkih, ki so se v Slovincih, Hrvatih ali Srbih izvršili v isti dobi. Niti prva, niti druga pot se mi ne vidi prava; zakaj učenec naj se pogablja v kulturne dobe, ki se kažejo v preteklosti kot celote, ter naj ne nabira samo imen in letnic, ob katerim mu ostaja glava pusta in srce — hladno! Snov podajamo torej v zaokroženih zgodovinskih slikah, ki se ne omejujejo na posamezne osebe, ampak slone na kulturno in narodno važnih zgodovinskih dobah. Tako si tudi olajšamo razporedbo snovi po razredih; saj stara razdelitev snovi, dekretirana po Nemcih, mora za vedno izginiti. Gotovo je, da ne bomo več gledali na zgodovinska mejnika 1273. (Pudolf Habsburški) in 1470. (Marija Terezija), kakor sta bila dosedaj nastavljeni v meščanskih šolah na koncu I. in II. razreda; saj »borbe za prestole in ozemlje« — in to je haš zgodovina Habsburžanov — je izgubila svojo napiheno važnost. Zelo majhen v naših očeh je tudi postal veleniški zgodovinski mejnik, ki je postavljen v učnem načrtu zgodovine za srednje šole, kjer je obravnaval III. razred gimnazije (oziroma II. razred realke) zgodovino do l. 1648. (do westfalskega mira). Za nas Jugoslovane je gotovo večje važnosti: 1. zarez v zgodovini, ko propadejo jugoslovanske države in nastopi na pozornici turška sila in 2. začetek probujanja in osvobodjevanja Jugoslovancev (ob pričetku 19. stoletja).

Vse to in še marsikaj imamo glede zgodovinskega pouka na meščanskih šolah pojasniti, in kot podlago tem potrebni razgovorom priobčujem nastopni učni načrt:

učni načrt:

(Dalie prih.)

Učiteljski vestnik.

— **u Peti letnik na učiteljsku.** Iz učiteljskih krogov je priobčil »Slov. Nar.« k temu vprašanju sledeče poročilo: V zadnji nedeljski številki »Slov. Naroda« se berejo iz »roditeljskih krogov« poslani ugovori zoper uvedbo petega letnika na učiteljskih. Argumenti, navedeni tam, proti pod 1., 3. in 4. se dajo strniti v enega samega in ta bi bil: šolanje v dosedanjem obsegu za ljudskošolskega učitelja popolnoma zadošča, kakor to dokazujejo uspehi na ljudskih šolah. Argument naveden pod 2., prvi, da bi podaljšanje študija na učiteljskih spravilo starše kandidátov v ginotne neprilike, ker bi le-ti prišli eno leto kasneje do kruha. Proti prvemu razlogu moramo navesti to, kar velja za vsak stan, namreč da človek ni nikdar dosti učen. Zlasti velja to za učitelje, kakor vemo iz lastne izkušnje. Čim »ljublje in širše je njegovo znanje, tem boljše more vršiti svojo vzvišeno dolžnost v šoli kot učitelj malih. Izven šole kot učitelj odraslih. Njegovo delovanje se ne omejuje na deco, marveč se razteza tudi na odraslo mladino in sploh na vse one, ki si želijo od njega pouka. Tako se njegov delokrog lahko razširi na najrazličnejše stvari. Bolj pa ko bo sam podkovan prišel iz pripravnice, lažje in tudi rajše se bo potem še sam učil in se nave snovi. Moramo torej le zeliti, da se peto leto kar najhitreje uvede. Zlasti dobro bo to za one kandidate in kandidatnje, ki iz zgolj praktičnih vzrokov nihajajo v učiteljski stan. Za te je prisilna globlja izobrazba neobhodno potrebna. Ti se po končanih naukih kaj malo poslužujejo »dobrih knjig«, kakor misli nedeljski pisec. Vsaj sklepati se mora to po premožnih onih učencih, ki prihajajo v srednjo šolo. Kar najodločneje pa se je treba upreti zoper drugi argument, ki se navaja proti petemu letniku, to je argument kruha. Učiteljski stan se ne sme smatrati kot pribežališče onih, kojim se zaželi kruha. Učiteljstvo je eminentne važnosti ne samo v kulturnem ampak tudi v državotvornem smislu. Ono ima nalogo, dati naši prihodnji generaciji to, kar ji je, treba, da stopi v uspešno tekmo z drugimi kulturnimi narodi. Ono ima nalogo, prepojit našo mladino z duhom Jugoslovenstva z duhom jedinstva in nam vzgojiti rod prost spon preteklosti, ki

težijo nas in nas razdvajajo. Le oni, ki se popolnoma zaveda teh nalog, in čuti v srcu tudi gorko ljubezen do mladine, ima pravico posvetiti se učiteljskemu poklicu. On se ne bo plašil petega letnika, marveč ga bo pozdravljaj z radostjo in bo vladi hvaležen, da mu nudi priliko, pripraviti se kar najbolje za svoj lepi cilj. Koinur je pa samo za kruh, ta pa sploh ni za učitelja, tak človek naj pusti učiteljski stan lepo pri miru in naj gre tja, kjer ni treba — idealov.

Neodrešena domovina.

— **Slovensko šolstvo v neodrešenem ozemlju** je danes na slabšem kot je bilo pod Avstrijo. Italijanski poslanik v Beogradu sicer to taji, in je te dni podal nekaterim listom uradno izjavo o šolah, ki jih je italijanska vlada odprla in skuša dokazati, da so pritožbe o šolski mizeriji v primerju neutemeljene. Nasproti temu stoji dejstvo, da je zlasti v krajih ob morju danes 63 bivših slovenskih oziroma hrvatskih šol zaprtih ali poitalijančenih. Družba Sv. Cirila in Metoda še do danes za nobeno izmed svojih 28 šol v Primorju ni dobila dovoljenja za otvoritev. To je znamenje, da hoče italijanska vlada vršiti raznarodovalni proces od morja proti zaledju.

— **V Vranji pod Učko goro** pretepajo orožniki jugoslovanske kmete, ki morejo vpisati svojih otrok v italijansko šolo. Kmeti Anton in Josip Tomažek sta bila poklicana na orožniško postajo v Pčinu. Najprvo so jima očitali, da »abirata podpise za otvoritev hrvatske šole, inkar so jima zagrozili, da jih preženejo v Jugoslavijo, ako se ne pokoré in ne vpišejo takoj svojih otrok v italijansko šolo. Kmetu Ivanu Groziču so naročili, ko so ga preje presuvali, da mora svoje otroke poslati do prihodnjega dne v italijansko šolo, sicer mu razženejo hišo z bombami. Krcmarju Petru Krinščaku so oavzeli gostilniško dovoljenje, ker ni hotel dati svojih otrok v laško šolo. Takih primerov je cela vrsta, in kaj so Italijani česegli? Z vsem nasiljem so spravili v laško potujočevalnico komaj 12 hrvatskih otrok!! Tako se proslavlja dvatisočletna laška kultura na istrskih jugoslovanskih tleh!

— **Italijanske šole v Istri.** Laški listi poročajo dan za dnevom, kako navdušeno je istrsko ljudstvo za italijanske šole. Tako štejeta šoli v Krapanu in Strincju po 90 učencev; v Sv. Nedelji se po laških poročilih ni vpisal v jugoslovansko šolo oziroma oddelek nobeden otrok, laški oddelek jih pa šteje kar 200! Koliko so vredna ta poročila, ki jih spuščajo Lahji v svet s prozornim namenom, nam kaže slučaj Vranja pod Učko goro!

— **Protizakonito imenovanje.** Generalni civilni komisariat v Trstu je imenoval učiteljskim zastopnikom v goriškem okrajnem šolskem svetu na mesto tov. križmana učitelja Ceschia, voditelja italijanske ljudske šole v Ločniku. Zakon govori, da prideta v okrajni šolski svet dva šolska izvedenca, in sicer če je v okraju kaka srednja šola, ravnatelj te šole, drugače si pa voli učiteljstvo samo iz svoje srede. Ker pa ni v goriškem okraju nobene take šole, je jasno, da si voli učiteljstvo oba zastopnika. Pa kaj mar! laškim mogotcem zakon! Glavno je, da se odstrani neljubega člana in postavi na njegovo mesto zanesljivega moža kakor je razupiti Lahon Ceschia. Proti nezakonitemu imenovanju je vložil odbor učiteljskega društva za goriško okolico rekurz na pristojno šolsko oblast.

— **Gregorčičeva spominska obletnica v ljudskih šolah.** V neodrešeni domovini, se pripravljajo, da dostojno proslavijo petnajstletnico smrti pesnika-proroka Š. Gregorčiča. Tudi ljudska šola ne misli zaostati v proslavi velikega moža. Tržaska »Lilnost« z dne 19. t. m. priporoča učiteljstvu, naj seznaní ob priliki te obletnice mladino s pesnikovim življenjem in delovanjem. Po vseh šolah naj se čita v dneh 24., 25. in 26. novembra, t. j. v dneh, ko je ležal pesnik pred 15 leti na mrtvaškem odru, prelepo pesem »Zvezda«. »Pridi, zvezda naša, pridí!« bodo izgovarjali te dni tisoči goriških bratov in sester. Da bi jim bila molitev čimpreje izpolnjena!

— **Tov. Ignacij Križman,** starosta goriškega učiteljstva in njega zaslužni prvoboritelj, je stopil s 1. oktobrom t. l. v zaslužni pokoj. Zvestemu tovarišu in idealnemu učitelju želimo še dolgo vrsto let!

— **Učiteljski listi.** Tov. Samec je oddal uredništvo mladinskega lista »Novi rod«. Njegov naslednik je tov. Jos. Ribičič. — Tržaski »Učiteljski List« bode izhajal po novem letu trikrat na ineseč.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Maticel“

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

— **Strokovni pouk risanja** na obrtnonadaljevalnih šolah za meh. teh. in stavbno stroko prevzamejo v Ljubljani inžinerji teh strok, kakor to določajo predpisi, da se ta pouk izroča strokovnjakom, kjer so isti na razpolago.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Frančiškanska ulica šte. 6.

Kralj Matjaž. Mladinski, narodni igrokaz s petjem in plesom v petih slikah. Spisala: Marica. Godbene točke priredil Ciril Pregelj, učitelj na osnovni šoli v Celju. Založila Marica Sernečeva v Celju. Tisk Zvezne tiskarne v Celju. Cena 5 D 25 p. — Smer je prava in primerna bi bila igraica tudi za naše šolske odre. Tendence je dobra: osvobojenje in ob koncu naš bodoči smoter irredente, katere ideje moramo vcepiti že v mladino. — Dedek pripoveduje otrokom povest o kralju Matjažu. V mladem Ivanu se vzbudi hrepenenje po mogočnem junaku, ki naj osvobodi narod iz suženosti. Gre ga iskat! Njegova pot ni brez težav, ki jih s pomočjo modrega sveta puščavnika, s pomočjo kralja gozdnih skratov in s pomočjo gozdnih vil vse premaga. Gozdna vila mu da čarodejne pijače, ki ga prerodi v junaka naroda. Odvali skalo izpred votline, v kateri spi vojska kralja Matjaža. Ivan postane jugoslovanski junak, ki zbudi in osvobodi kralj Matjaževo vojsko, katera osvobodi naš narod iz suženstva. Pod vaško lipo praznuje narod dan osvobojenja, ko se vrne zopet Ivan nazaj v rodno vas, kot jugoslovanski legionar. Radost pa kalí glas Korošca in Primorca: »Ah da! Nvo tujec je stopil s trdo ного na našo sveto zemljo, ravno v hipu, ko smo že čutili, kako padajo verige od nas. Močnejše je stisnil naše verige in nas neusmiljeno vpregel v svoj težki jarem. — Toda junak, ki je osvobodil Jugoslavijo, jima odgovarja: »Vaša zemlja je ostala neodrešena. Bratje, ne obupajte! Junak, ki je rešil nas, bo rešil tudi vas. Ostanite stanoviti in verujte v vojsko kralja Matjaža«. — Predvsem pogrešamo drugi del knjižice, ki bi imel obsezati napeve in popoln tekst pesmic, ki so navedene v igrokazu. Ker ga nismo prejeli, najbrže sploh ni izšel. V tem oziru moramo staviti kot vzgled Sretonovičevega »Čapkuna«, ki je izšel v Skoplju in ki prinaša v isti knjižici kot drugi del pesmi iz spevoigre in stane le pet dinarjev, dasi ima boljši tisk in papir, ter večjo obliko. Tako popolne naj bi bile vse knjižice za naše šolske odre! Kar se tiče dejanja samega, ima še nekaj živabnosti in ga poživlja gozdni skrat in ples vil; toda kdor je videl Ribičičeve »Palčke«, njih uprizoritev v Ljubljani in Trstu, ta bo priznal, koliko bi se dalo vplesti živabnih slik šele v »Kralja Matjaža«, kako čarobno bi bilo lahko potovanje mladega junaka do kralj Matjaževe votline in koliko lepih in živabnih pesmic bi lahko neprisiljeno poživljalo igrokaz. Palčkov imamo mnogo pri roki; naša mladina gre rada na oder in oprema ni težka za take slike. — Prepričani pa smo, da bo tudi to delce pozdravilo z veseljem učiteljstvo in ga z naše strani že zaradi dobre tendence prav toplo priporočamo. — k.

Dve vzorni čitanki.

— **k Treča Čitanka,** za višje pučke šole in Hrvatskoj i Slavoniji. Priredio dr. Sigmund Čajkovac. Cena 22 K. Zagreb. Nakladom Kr. Hrv. Slav. Zem. vlade.

Kar je dr. Čajkovca Četrta Čitanka z ozirom na širšo domovino, našo državo, to je Tretja Čitanka za seznanjanje mladine z ožjo domovino — Hrvatsko in Slavonijo.

Knjigo krasi krasne umetniške slike K. Črnčica: Morje, N. Mašiča: Gosja pastirica, O. Ivekoviča: Proglašanje Hrvatske za kraljevino, I. Meštoviča: Kraljevič Marko in ob koncu, dobro izdelan zemljevid Hrvatske in Slavonije v barvotisku.

Poleg tega je mnogo originalnih slik iz ožje hrvatske domovine, ki v podobi seznanjajo mladino s prestolico in drugimi kraji, kakor: Jelačićev trg v Zagrebu, narodno gledališče v Zagrebu, Akademski trg, Veliki tabor, Bakar, Novi, Vrbnik, Plitvička jezera (dve sliki), kočva v slavonski Posavini, Osjek, stolna cerkev v Djakovcu, Reka, Slavonsko kolo, grof Peter Zrinski, Ozalj; prirodopis: jelen, sokol, belin z gosencio, življenje v močvirju.

Berilni sestavki in pesmice nam nudijo mnogo izbire, tako v etičnem oziru, kakor v duševnem, zemljepisnem, zgodovinskem in prirodoznanstvenem oziru. Naši spisovatelji in založniki šolskih knjig naj si vzamejo to čitanko za vzor.

—k Četrta Čitanka za niže pučke šole v Hrvatskoj i Slavoniji. Priredio Dr. Sigismund Čajkovic. Cijena 24 K. Nakladom kr. Hrv. Sl. zem. vlade u Zagrebu. Ta dr. Čajkovičeva čitanka je lahko vzor vsem pisateljem šolskih knjig, tako po njeni vsebini, kakor po ilustracijah. Knjigi je pridejan lep in priročen zemljevid kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V kras knjigi so barvotisk. Jaroslav Čermaka; Ranjeni Crnogorac; Paja Jovanovića; Krunanje cara Dušana; Vlaho Bukavica; Hrvatski preporod; Celestin Medović; Splitski sabor. Originalne skice nam predstavljajo sledeče: Split, okolico Dubrovnika, Knin s Krko, Jajce z vodopadom Plive, Sarajevo, Na bosanskem trgu, Mostar, Varošica, Vranduk, Beograd, Šumadinka v narodni noši, Bele-kula, Prizren, Skopje, Ljubljana, Blejsko jezero, slovenska narodna noša, Dubrovnik, razstaneč Fr. Krst. Frankopana s Petrom Zrinskim, biskup Strossmajer, tkalka. Že slike nam kažejo delno vsebino knjige. Poleg drugih hrvatskih pisateljev srečamo pogosto Trstenjaka, od slovenskih je zastopan Razlag, Praprotnik, Gangl Gregorčič, Čankar. Knjiga je pisana v vseh sestavkih v tplem nacionalnem duhu. Mladino popelje po vsej naši lepi domovini, po Hrvatski in Slavoniji, Bosni in Hercegovini, Bački, Banatu in Baranji, Srbiji, Črni gori, Istri in Sloveniji; seznanji jo z našo neodrešeno domovino in neodrešenimi brati, s sestavki: Pesem Istri, Opatija, Učka, Večer na morju v podnožju Učke, Mali Čič, Moji Istri, Postojnska jama, Trst, Soča. Seznanji jo z našo slavno jugoslovansko zgodovino. Tudi leposlovni sestavki se odlikujejo po topli domoljubnosti. Sestavki so pisani deloma v latinici deloma v cirilici. Tudi našim čitankam ne bi škodoval kak sestavek v cirilici, čeprav ni pri nas običajna.

—k Dr. Ivan Lah, Noč na Hmeljniku. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. Cena 4 Din. Zveza kulturnih društev v Ljubljani, ki izdaja zbirko »Prosveti in zabavi« je začelo izdajati zbirko ljudskih iger pod naslovom »Oder«. Prvi zvezek, ki je pravkar izšel, prinaša dr. Iv. Laha dramo »Noč na Hmeljniku«, ki so jo lansko leto že vprizorili v mariborskem gledališču. Igra se vrši l. 1809 na Dolenjskem. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—k Planinski koledar. S. P. D. Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj. Cena 5 D., po pošti 25 p. veš. Dobrodošel, da ne rečemo neobhodno potreben je vsakemu turistu. Vsebinska je zelo praktične vrednosti. Poleg koledarja obsega sestavke. Kaj naj uživa turist? Zdravljenje bolezni v gorah; žepna lekarna; Znamenje v sliki; Vremenska napoved; Čitanje zemljevidov; Varujte planinke!; Seznam stvari, ki so hribolazcu potrebne; Fertalni Savez; S. P. D.; Vodnik od kočje do kočje v Sloveniji i. t. d. i. t. d. Obsega tudi neourešeno ozemlje. Pridejani so tudi vsi potrebni načrti potov. — Pripomočimo!

—k Odraslim priporočamo kot najlepše darilo za Božič in Novo leto zadnjo novost Josipa Kostanjevca, roman »Krivec«. Broširan izvod D 10.—, vezan D 12.50.—, poštnina posebe. Dobiva se v »Zvezni knjigarni« v Ljubljani, pri knjigotržcih in pri pisatelju v Mariboru, Ob železnici št. 6/II.

—k Učiteljska Iskra — Kragujevac — prosvetno - šolski časopis, je izšla 2. številka.

k Učitelj — Beograd — ped. znanstveni list. Organ UJU, je izšla 2. štev. Poleg druge zanimive vsebine prinaša naše centralno pedagoško glasilo tudi prispevek v slovenskem jeziku, in sicer razpravo M. V. Sadarja: Kako zbudimo čustveni život v otroku? S tem je storjen prvi korak k skupni duševni kulturi potom našega centralnega tiska. Naj bi našel tov. Sadar mnogo posnemačev v krogih naših pedagogov. List priporočamo šolam in učiteljskim zborom. Rokopise je pošiljati na uredništvo Mih. M. Stanojeviću, referentu v ministrstvu prosvete, Beograd, Smiljanovičevabr. 35.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učit. društvo za Ptuj in ptujski okraj zboruje 15. decembra 1921. ob 10. uri v »Mladiki«. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. O risanju (II. del) predava tov. I. Jančič. 4. Časni sod. 5. Poslovnik. 6. Slučajnosti in predlogi.

+ Kamniško učit. društvo zboruje v sredo dne 14. decembra 1921. ob 10. uri dopoldne v šolskem posloju v Radomljah.

Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.

2. Srbo-hrvatska narodna pesem II. del predava tov. Ciril Petrovec.

3. Slučajnosti.

+ Ljubljansko učit. društvo zboruje v soboto dne 10. decembra 1921. ob 5. uri popoldne na šoli pri sv. Jakobu.

Dnevni red: 1. Bloki v prid Učit. konviktu.

2. Poročila in predlogi predsedstva.

3. Poročilo blagajnika.

4. Obrtno šolstvo v Ljubljani.

5. Slučajnosti.

Odbor.

+ Društvo slovenskih učiteljc ima svoj občni zbor dne 28. decembra ob 10. uri na šentjakovski šoli. Na dnevnem redu je predavanje Srbinje tov. Živane Mitrovičeve. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za Konjiški okraj je zborovalo dne 24. 11. 1921. ob 11. uri na deški šoli v Konjicah.

Sprejeta sta bila sledeča predloga.

1. Vsak član je obvezan do prihodnjega zborovanja plačati tov. blagajničarki znesek 25 dinarjev, od koje svote se odpošlje odseku Učit. konvikta v Jesenicah za depozitne bloke 1000 dinarjev, pedagoško-didaktičkemu krožku v Mariboru pa 200 dinarjev.

2. Da se zamore plačati vseh 100 izvodov naročenih pravil, je vsak član obvezan kupiti 1 izvod pravil »Učit. društva za Konjiški okraj«, in sicer izvod po 6 dinarjev.

Sprejete resolucije:

1. Učiteljsko okraja najodločneje preterista proti vsem ogabnim napadom zadnjega časa v raznih slovenskih, zlasti klerikalnih listih na šolo in učiteljski stan.

2. Prosimo šolsko oblast, da napravi nemudoma konec tej vsakega količjak poštenega človeka nevredni časnikarski gonji.

3. Kompetentno državno oblast opozarjamo, da posveti tem listom večjo pozornost ter jim zabrani sistematično hujskanje proti narodnemu jedinstvu, zlasti proti srbskemu delu našega naroda ter proti državni upravi, sicer ostane naše delo brez uspeha, če se nam celo še ne onemogoči.

4. Pozivljamo vlado in merodajne čimtelje za ozirno na katastrofalno naraščanje cen v zadnjih mesecih, pri katerem so se cene najvažnejših življenjskih potrebščin mestoma zvišale za 100—200%, da uporabijo vse zakonito pripustne mere, da se kurz našega dinarja zviša, ter s tem v zvezi cene življenjskih potrebščin stabilizirajo. Poslednja naredba o pobijanju draginje, naj se kot neizvedljiva, čim prej razveljavi in nadomesti z novo izvedljivo in učinkovito uredbo.

Pri tej priliki obžalujemo, da se nam je z ustavo vzela možnost sodelovanja v zakonotvornem delu ter povdarjamo, da bi se s sodelovanjem praktičnih uradnikov (sodnikov, političnih uradnikov, učiteljev, finančnih uradnikov in drugih strokovnjakov) ne bi bila mogla izdati taka nezvršljiva uredba o pobijanju draginje in nje enake neizvršljive in nerazumljive druge uredbe. V drž. interesu želimo, da se pred izdajo vsake zakonske odredbe vprašajo za mnenje drž. nameščenci potem strokovnih organizacij ali nižje in štanice dotične stroke.

5. Ker pa so kljub temu, da so se življenjski stroški že pred meseci skoro podvojili, naši prejemki pa ostali isti, s čemur smo resno ogroženi v eksistenci zahtevamo, da se naši prejemki (plače in druge pristojbine) nemudoma spravijo v sklad s splošnimi cenami živežnih potrebščin ter se takoj izdatno povišajo.

6. Ker se danes edino plače oficirjev še najbolj približujejo eksistencnemu minimumu, ker imamo vsaj enako kvalifikacijo kakor oficirji in ker živimo vsi v demokratični državi z demokratično ustavo, zahtevamo, da se plače enotno uredne na podlagi oficirskih plačilnih stopenj.

Zahtevamo, da se tudi nam in našim družinam zagotovijo na vseh železnicah iste pravice (polovične cene) kakor oficirjem.

Draginjske doklade naj se mesečno določijo po tržnih cenah živil in drugih potrebščin.

7. Dokler se prejemki definitivno ne uredijo, naj se nam izplača za čas, odkar so cene življenjskih potrebščin narasle, t. j. vsaj od 1. 8. 21. naprej nabavni prispevek po mesečno vsaj 2000 K.

8. Glasom uredbe Gen. direktcije drž. računovodstva z dne 4. 8. 1921. D. R. br. 90844 je g. finančni minister z odlokom z dne 18. jul. 1921. D. R. br. 80.000 odredil, da se vsem drž. uslužbencem, ki so radi boleznij več kakor 6 mesecev na dopustu, odtegnejo vse draginjske doklade, in sicer uslužbencu samemu kakor tudi vsem njegovim rodbinskim članom.

Prosimo in v prilog našega ugleda predlagamo, da bodi državna uprava pri

odelitvi dopustov kar najbolj natančna in rigorozna ter da proti vsakemu nameščencu, ki bi si hotel na nepravilen ali zviščen način dobiti nepotreben bolniški dopust ter se odtegniti delu, ki ga zahteva njegov poklic, najstrožje postopa. Kakor hitro nameščenc javi odsotnost radi bolezni, naj ga uradni zdravnik preisce in če bi bolezen trajala šest mesecev, naj se izvrši druga stroga zdravniška preiskava. Če pa se je tudi pri tej preiskavi neoporečno ugotovilo, da bolnik še ne more opravljati svoje službe, potem ga ne smejo začet krute posledice zgoraj citirane uredbe, saj bas v boleznij najbolj pogreša gnotnih sreustey, da si preskrbi primerno hrano in postrežbo, si navadi potrebna zdravila in zagigura zdravniško pomoč.

Iz teh razlogov nujno prosimo, visoka vlada naj nemudoma ukine zgoraj citirano uredbo, kajti ukinitje draginjskih doklad bi popolnoma onemogočilo že itak bednemu uslužbencu vsako nadaljno lecenje in katastrofalne posledice za njega in njegovu rodino bi bile brez dvoma neizogibne.

Zelimo nadalje, da vlada ukine odtegotvanje prispevkov za potrošačke zadruge, ker od vseh neštetihi od naših mizernih plač nabranih milijonov dosedaj še nismo imeli za en vinar cenejših živil ter zahtevamo, da se nam nelegalnim potom odtegnjeni zneski povrnejo in to tudi z ozirom na dejstvo, ker je nabavljajna zadruga v Konjicah kot središču okraja z ozirom na število članov nemogoča.

9. V nadomestilo socialnega zavarovanja (nezgodnega in posebno bolniškega) naj se zagigura, da bodemo mi, kakor tudi člani naših rodbin v slučaju bolezni imeli brezplačno bolniško oskrbo v bolnicah (2 razred) ter državnih kopališčih.

10. Protestiramo proti nameravane razveljavljenju sedanje stanovanjske uredbe ako se ima ista nadomestiti z novo uredbo in občutnejšo škodo in večje ponižanje javnih nameščencev.

11. V sled bankrotne položaja državnega nameščentva prosimo vsa društva in sploh vso javnost, naj se pri pobiranju t. zv. narodnega davka (razum rednih članskih prispevkov) v denarju ali naturalijah za priveditve podpore, znake, slike, znamke itd. iz socialnega ozira prizanaša nam, ki smo že itak na robu propada.

Nadalje pozivamo vse naše politične stranke, da se odločneje in smotrnejše zanimajo za ureditev našega gnotnega položaja.

+ Učiteljsko društvo za Mežiško dolino je zborovalo dne 16. novembra v šoli na Prevaljah.

Tov. predsednik Peter Močnik podurja v pozdravnem govoru, da je to prvo zborovanje po počitnicah, med katerimi je počivalo sicer šolsko, — ne pa tudi društveno delovanje. Omenja neko mrzlično razpoloženje obče in tudi med učitelstvom, kateremu pa ni najti pravega vzroka in izrazi upanje, da se bo odpravilo vse to s smotnim delovanjem. Posebej se pozdravi na novo vstopivša člana tov. Goloba in gdč. Haderlap.

Nato nam je tov. predsednik podal zanimivo sliko o skupščini UJU v Zagrebu in poudarjal, da je zblizanje od lanskega leta že dokaj napredovalo.

Temu poročilu je sledilo čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. K besedi se oglašil tov. Ivo Feinig in prosil, da se pretresa točka za točko in ugotovi, katere naše zahteve so se izpolnile in katere ne. To se je zgodilo in tov. predsednik je dal potrebna pojasnila.

Za tem je predaval tov. nadzornik Pavel Koschier o folkloristiki. Ta stroka je domoznanstvo v širšem pomenu besede in za narodno vzgojo prevelike važnosti. S časopisnimi članki je opozoril na žalostno dejstvo, kako se pri nas pozablja na domačo umetnost in poveljuje vse, kar je tuje. Podal je navodila, kaj naj se nuji ljudstvu, da bo imelo smisel za narodnost in za našo državo. Zahteval je, da bodi vzgoja folkloristična — domorodna. Naše časopisje je zgubilo čut za domorodnost in zle posledice ne bodo izostale.

Buren aplavz, ki je sledil govoru, je pokazal, kako temeljito in zanimivo je znal predavatelj rešiti ta aktualni tema, pa tudi, da se učiteljsko zaveda svoje naloge ob meji. Na predlog tov. Mencina se je izvolil odbor, ki bo začel zbirati gradivo in pričel delovati v govornikovem smislu.

Tov. Feinig je referiral o častnem sodu. Sklenilo se je, da se izdelajo do prihodnjega zborovanja pravila, katera se bodo skupno prenotrivala in odobrila. Referat o skupščini v Rogaški Slatini je vsled uradnega zadržka tov. Dobeška izostal.

Ko so bili končno rešeni razni stavljeni predlogi, zaključil predsednik zborova-

nje in se zahvali za udeležbo, ki je bila kljub slabemu vremenu povoljna, ter se spominja tudi tov. Zmagoslava Kristana in Cirila Rakovca, ki sta odšla v službovanje na Stajersko.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo dne 17. novembra t. l. v Celju. Tovariš predsednik Sivka pozdravi v obilnem številu zbrano učiteljsko, osobito pa na novo pristopivše člane ter vrtn. nadz. tov. Skulja prav prisrčno. Sledilo je nato poročilo tov. predsednika o zborovanju širjega sosveta ter o letni skupščini v Rogaški Slatini. Tovariš Petrovič pa nam je prav zanimivo poročal o poteku, najvažnejših debatah ter sprejetih resolucijah na državni skupščini UJU v Zagrebu. Nato je predaval tov. nadzornik Skulj o kmetijsko - prirodnoznanstvenem pouku v osnovni šoli ter o smernicah za uvedbo in oskrbovanje šolskih vrtov. Poslušalci so z vnemo in velikim zanimanjem sledili temeljitim izvajanjem ter živahno posegli v debato. Za svoje lepo predavanje se mu je tovariš predsednik prav prisrčno zahvalil. Končno se je sprejelo pet resolucij, ki so se odposlale na merodajna mesta, in sicer: 1. Resolucija glede ukinitja naredb, glasom katere se vsem državnim uslužbencem, ki so radi boleznij več kakor 6 mesecev na dopustu, odtegnejo vse draginjske doklade. 2. Resolucija glede zahteve po povišanju vseh naših prejemkov ter pospeševanju potrošačkih zadržkov. 3. Učiteljsko protestira odločno proti vsem nesramnim izbruhom časnikarske gonje, katera se vrši zadnje mesece po nekaterih časopisih. Zborovalci obsojajo to premissljeno in škodoželjno gonjo z vsem zaničenjem ter odločno pozivljajo učno upravo, da štiti ugled šole in njenega učiteljsva proti izbruhom podivjane žurnalistike. 4. Poverjeništvu UJU naj pozivlja zastopnike višjega šolskega sveta v Ljubljani, da potrebo ukrenejo, da se šolske stavbe in zemljišča šolskih vrtov preprišejo na šolsko občino. 5. Učiteljsvo se izreče, da je slovnica pri novih čitankah nepotrebna, ker so itak izišle Brinarjeve moderne slovnice. Pri sestavi beril naj se skliče širša anketa, sestojeca tudi iz podeželskih učiteljev, da se izberejo primerni sestavki.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 17. novembra v Mariboru v mali dvorani »Narodnega doma« ob 10. uri kljub prav slabemu vremenu pri lepoštevilni udeležbi. Tov. predsednik Albin Spreitzer je pozdravil vse najprisrčneje. — Uvodoma se je spominjal z vznesenimi besedami velikega Osvoboditelja Petra I. in kralja Aleksandra. — Spominjal se je tudi prerano preminule tov. Milke Vodenikove, ki ji kruta usoda ni dovolila razmahniti mlade sile. Nato se je imenom društva zahvalil tov. Radoslavu Knafliču za njegovo hvalevredno vnemo pri upostavitvi naše stanovske časti povodom enkratnega napada v »Slov. Gospodarju«. Prečital je potem došle dopise: odseka za učiteljski konvikt. društva učit. Samopomoči, pedagoškega in didaktičkega krožka i. dr. — Pri tem so se razdelili bloki za učiteljski konvikt. — Dobil je besedo odposlanec pedagog. - didakt. krožka v Mariboru, tov. Tušak, ki je pojasnil namen in pomen krožkovega delovanja. Animiral je naše članstvo za pristop. Tov. nadzornik g. M. Lichtenwallner je s toplimi besedami podprl njegovo izvajanje. K drugi točki dnevnega reda je govoril tovariš nadzornik Lichtenwallner o Matičnem listu in o karakteristikih učencev za našo prakso zelo temeljito in obširno. Žel je od zborovalcev zaslužno zahvalo. Tretjo točko dnevnega reda je tvorilo poročilo tov. Mar. Gedec o pokrajinski skupščini UJU v Rogaški Slatini in o glavni skupščini UJU v Zagrebu. Z nje lastno pripovedno plastiko je risala potek skupščin in njihov sklepov. Soporočevalec R. Knaflič nam je zlasti podal nekaj zanimivosti o vrlih srbskih tovariših. Predsednik se obema poročevalcema iskreno zahvali za zanimivi in temeljiti poročili in za trud. — Tako je uspelo zborovanje zaključil tov. predsednik ob pozni dopoldanski uri. — J. R., tajnik.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj je zborovalo dne 17. XI. 1921 v Vuhredu.

Zborovanje je otvoril društveni podpredsednik tov. Ivan Womer z Mute, ki se je v svojem govoru spominjal smrti orvega jugoslovanskega kralja Petra Osvoboditelja ter nastona vlade kralja Aleksandra. Nato je prisrčno pozdravil došle goste, predvsem šefa oddelka za rik in bogocastje gosp. dvor. svetnika dr. Skaberne-ta, dalje gosp. ing. Franjo Pahernik-a ter veletrgovca g. Petra Mravljak-a z Vuhreda.

G. dvor. svetnik dr. Skaberne je nato s krasnimi, prepričevalnimi besed-